

Силабус дисципліни

«ВОКАЛЬНЕ АРАНЖУВАННЯ ТА ЧИТАННЯ ПАРТИТУР»

**Освітній ступінь «Бакалавр»
Спеціальність 025 «Музичне мистецтво»
Освітньо-професійна програма
«СПВ»**

Рік навчання: III

Семестр: 5

Кількість кредитів: 3

Мова викладання: українська

Керівник курсу ОК 21.«Вокальне аранжування та читання партитр»

Смиренський Володимир Миколайович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри «Мистецтво співу» КЗВО КОР «Академія мистецтв імені Павла Чубинського».

Контактна інформація: +38 050 274 50 95

smirensk22@gmail.com

Прореквізити та постреквізити дисципліни

Прореквізити дисципліни:

- ОК 8. Історія світової музики.
- ОК 9. Історія української музики.
- ОК 10. Сольфеджіо.
- ОК 11. Гармонія.
- ОК 15. Спеціальний клас. Сольний спів.
- ОК 16. Історія вокального мистецтва.
- ОК 17. Загальне фортепіано.
- ОК 18. Концертмейстерський клас та мистецтво акомпанементу.
- ОК 19. Охорона та гігієна голосу.
- ОК 22. Основи диригування.
- ОК 32. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару.

Постреквізити дисципліни:

- ОК 31. Методика і практика роботи з вокальним ансамблем (фольклорним; академічним).
- ОК 32. Методико-виконавський аналіз педагогічного репертуару (паралельне вивчення).
- ОК 33. Педагогічна практика.
- ОК 34. Концертно-виконавська практика.

Призначення дисципліни

Навчальна дисципліна «Вокальне аранжування та читання партитур» входить до обов'язкових дисциплін циклу фахової професійної підготовки. Призначення дисципліни: навчити здобувачів вищої освіти теоретичним знанням та термінології з вокального аранжування; практичним вмінням перекладення творів для різного ансамблевого та хорового складу; розвинути поліфонічне та гармонічне мислення студентів, навичку читання партитур; стимулювати творчу активність здобувачів освіти; ознайомити з кращими зразками вокальної ансамблевої та хорової літератури; закріплення основних теоретичних знань, набутих на заняттях з сольфеджіо, теорії музики, гармонії та інших предметів спеціального циклу; розвинути вміння аналізувати та узагальнювати сучасний мистецько-педагогічний досвід з метою впровадження його елементів у власну практичну діяльність; формувати творчу особистість, здатну до самостійної професійної діяльності.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Спів», вивчення навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	ШифрПРН
Демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій.	ПРН 8
Демонструвати володіння теоретичними та практичними основами аранжування музики, вміння здійснювати переклад музичних творів для різних колективів (вокального ансамблю, хору).	ПРН 9
Володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом.	ПРН 12

Відповідно до освітньо-професійної програми «Спів» вивчення дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Інтегральна компетенція (ІК):

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування системи інтегрованих художньо-естетичних знань з теорії, історії музики, педагогіки та виконавства, та характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

- ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 7. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК 8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасним знаннями.
- ЗК 11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
- ЗК 12. Здатність працювати автономно.
- ЗК 14. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Загальні компетентності викладача мистецької школи (за професійним стандартом «**Викладач мистецької школи**»):

- ЗК 6. Здатність застосовувати у діяльності професійну термінологію.

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

- СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.
- СК 3. Здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва.
- СК 4. Здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва.
- СК 5. Здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва.
- СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.
- СК 10. Здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій.
- СК 11. Здатність оперувати професійною термінологією.
- СК 12. Здатність збирати, аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.
- СК 13. Здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків.
- СК 15. Здатність здійснювати аранжувальну діяльність у сфері музичного мистецтва.

Володіти навичками soft skills: навички самоорганізації; презентаційні навички; здатність оволодівати сучасною інформацією; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Вивчення дисципліни «**Вокальне аранжування та читання партитур**» формує у здобувачів вищої освіти такі професійні компетентності (відповідно до професійного стандарту «**Викладач мистецької школи**»):

Трудова	Професійні	Знання	Уміння та навички
---------	------------	--------	-------------------

функція А	Компетентності		
А. Організація та проведення навчання.	А1. Здатність забезпечувати досягнення результатів навчання.	А1.33. Професійна термінологія.	А1.У1. Володіти фаховими навичками в обсязі необхідному для викладання.

Метою вивчення навчальної дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» є набуття теоретичних знань і практичних навичок для самостійного перекладення певних вокальних творів з одного складу на інший, а також оволодіння практичним вмінням створення ансамблевої (хорової) партитури потрібного типу і виду на основі сольного вокального твору у супроводі фортепіано. Опанування навичкою грамотного читання партитур.

Зміст і структура курсу

Дисципліна «Вокальне аранжування та читання партитур» вивчається 1 семестр (модуль). Курсом передбачені як лекційні, так і практичні групові заняття.

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього годин	Аудиторні заняття		Самостійна робота здобувачів освіти
		Лекції	Практичні	
Модуль I				
Змістовий модуль 1. Основи вокального (ансамблевого) аранжування.				
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур». Загальні правила вокального (ансамблевого) аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	16	4	2	10
Тема 2. Види ансамблевих партитур для однорідного ансамблю. Основні положення їх перекладення. Аранжування 2 – голосних творів.	12	1	3	8
Тема 3. Аранжування 3-голосних творів.	12	1	3	8
Тема 4. Аранжування 4-голосних творів.	15	2	3	10
Разом за змістовим модулем 1:	55	8	11	36
Змістовий модуль 2. Аранжування сольного вокального твору з супроводом для ансамблю (хору).				
Тема 5. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування.	7	1	2	4

Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого складу.				
Тема 6. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого складу.	6	1	1	4
Разом за змістовим модулем 2:	13	2	3	8
Змістовий модуль 3. Принципи перекладення партитур для народного ансамблю (хору).				
Тема 7. Особливості народного вокального ансамблю та хорової музики для народного хору (ансамблю). Способи перекладення партитур для народного ансамблю.	14	2	4	8
Тема 8. Аранжування твору на залік.	8	-	2	6
Разом за змістовим модулем 3:	22	2	6	14
Разом за Модулем 1:	90	12	20	58
Разом:	90	12	20	58
		32		

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	Всього годин	Аудиторні заняття		Самостійна робота здобувачів освіти
		Лекції	Практичні	
Модуль I				
Змістовий модуль 1. Основи вокального (ансамблевого) аранжування.				
Тема 1. Призначення, мета і завдання дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур». Загальні правила вокального (ансамблевого) аранжування. Види перекладень. Принципи та прийоми аранжування.	16	1	1	14
Тема 2. Види ансамблевих партитур для однорідного ансамблю. Основні положення їх перекладення. Аранжування 2 – голосних творів.	12	1	-	11
Тема 3. Аранжування 3-голосних творів.	12	1	-	11
Тема 4. Аранжування 4-голосних творів.	15	1	-	14
Разом за змістовим модулем 1:	55	4	1	50
Змістовий модуль 2. Аранжування сольного вокального твору з супроводом для ансамблю (хору).				

Тема 5. Аналіз сольного вокального твору як необхідний підготовчий етап до аранжування. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого складу.	7	1	-	6
Тема 6. Перекладення сольних творів з акомпанементом для різного ансамблевого складу.	6	-	1	5
Разом за змістовим модулем 2:	13	1	1	11
Змістовий модуль 3. Принципи перекладення партитур для народного ансамблю (хору).				
Тема 7. Особливості народного вокального ансамблю та хорової музики для народного хору (ансамблю). Способи перекладення партитур для народного ансамблю.	14	1	1	12
Тема 8. Аранжування твору на залік.	8	-	1	7
Разом за змістовим модулем 3:	22	1	2	19
Разом за Модулем 1:	90	6	4	80
Разом:	90	6	4	80
		10		

Самостійна робота здобувача освіти складається з вивчення теоретичних питань тем дисципліни, виконання практичних завдань аранжування та гри партитури, а також роботи з навчальною, довідковою та нотною літературою. Здобувач повинен готувати опорний конспект для відповіді по заданій темі та твір, на який треба зробити аранжування, написати перекладення цього твору у нотний зошит усіма його видами по темі певного змістовного модуля, використовуючи також навички, набуті на уроках з дисциплін музично-теоретичного циклу. При виконанні завдань самостійної роботи здобувач вчиться аналізувати власну виконану роботу з аранжування та якість читання партитури.

Орієнтовні питання та завдання до заліку:

1. Зміст поняття «Вокальне аранжування».
2. Назвати загальний та робочий діапазон голосів (ансамблевих, хорових партій).
3. Поняття «теситура». Її значення і роль у ансамблевому (хоровому) виконавстві.
4. Запис партитури для однорідного та мішаного ансамблю (хору). Нотація тенорової партії.
5. Тональність твору, її значення для загального характеру в звучанні та виразності виконання.
6. Обов'язкові умови вокального аранжування.

7. Методи та способи перекладення ансамблевих (хорових) партитур.
8. Види партитур для однорідного ансамблю (хору).
9. Основні положення перекладення партитур для однорідного ансамблю (хору).
10. Перекладення партитур жіночого ансамблю для чоловічого складу без зміни кількості голосів.
11. Перекладення партитур чоловічого ансамблю для жіночого складу без зміни кількості голосів.
12. Назвати основний принцип переміщення партій при перекладенні на чоловічий склад та при перекладенні на жіночий склад.
13. Основний принцип перекладення двоголосного однорідного ансамблю (хору) на двоголосний мішаний склад.
14. В яких випадках застосовується транспонування при перекладенні.
15. Аранжування двоголосся з елементами триголосся.
16. Назвати схему передачі голосів при перекладенні з 3-голосного чоловічого ансамблю (хору) на 3-голосний мішаний.
17. Назвати схему передачі голосів при перекладенні з 3-голосного жіночого ансамблю (хору) на 3-голосний мішаний склад.
18. Основний принцип при перекладенні чотириголосного жіночого / чоловічого ансамблю (хору) на чотириголосний мішаний склад без зміни розташування ансамблевого (хорового) акорду (зі збереженням інтервальних співвідношень).
19. Перекладення з 4-голосного жіночого ансамблю (хору) на мішаний зі зміною інтервальних співвідношень.
20. Назвати спосіб перекладення мішаних ансамблів (хорів), що написані в тісному розташуванні для жіночого складу
21. Схема перекладення мішаних ансамблів (хорів), що написані в широкому розташуванні для жіночого складу.
22. Схема перекладення мішаних ансамблів (хорів), що написані в широкому розташуванні для чоловічого складу.
23. Мішаний прийом. Основне правило перекладення.
24. Мішаний прийом. Що лежить в основі перекладення з чотириголосного мішаного ансамблю (хору) на триголосний однорідний склад?
25. Принцип складання ансамблевих (хорових) партитур при перекладенні сольних творів з акомпанементом для гармонічного складу фактури та з елементами поліфонії.
26. Назвати постійні компоненти музичного твору.
27. Назвати рухомі компоненти музичного твору.
28. Види супроводу.
29. Види акомпанементної фігурації.

30. Принцип перекладення з прямим перенесенням голосів супроводу в ансамблеву (хорову) партитуру для 4-голосного мішаного хору з єдиним складовим ансамблем.

31. Перекладення зі зміною верхнього голосу супроводу по вокальному голосу.

32. Перекладення творів з різним складовим ансамблем.

33. Самостійний підбір твору для аранжування.

34. Аранжування твору на залік.

35. Аналіз виконаної роботи.

36. Особливості звукового обсягу народного ансамблю (хору).

37. Діапазони голосів ансамблевих (хорових партій) у народному вокальному колективі.

38. Застосування транспозиції при створенні хорових партитур. Елементи «гетерофонічності», «терцієва втора», «бурдонний» голос.

Політика навчальної дисципліни

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є: експрес-опитування; практичні презентації виконаних робіт; читання та гра партитур на фортепіано; залік.

Форми контролю знань здобувачів освіти: поточний; підсумковий модульний, семестровий підсумковий (диференційований залік).

Оцінювання знань здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС –А, В, С, D, E, FX, F).

Поточний контроль здійснюється на кожному аудиторному занятті у формі теоретичного опитування (письмового, або в усній формі) та перевірки практичних завдань. Перевіряється розуміння та засвоєння теоретичного матеріалу, змістовність та повнота конспекту лекцій, виконання письмових завдань аудиторної та самостійної роботи, грамотність гри партитур на фортепіано. Критерії оцінювання також враховують активність здобувача при обговоренні на заняттях, наявність логіки та взаємозв'язку між окремими темами дисципліни, здатність творчо використовувати отримані знання під час виконання практичних завдань з аранжування, уміння сформулювати власне ставлення до певної проблеми в рамках програмного матеріалу навчальної дисципліни.

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів освіти

Бали	Критерії поточного оцінювання
-------------	--------------------------------------

5	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі та без помилок. Бере активну участь в опитуванні. Володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час опитування. Опрацьовує обов'язкову та додаткову літературу. Практичні завдання виконує без помилок. Грає партитури без помилок. Конспект у повному обсязі.
4	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи в повному обсязі. Бере участь в опитуванні. Достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але у відповідях робить несуттєві неточності. Опрацьовує обов'язкову літературу. Практичні завдання виконує з незначними помилками. Грає партитури без помилок. Конспект у повному обсязі.
3	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи не в повному обсязі. Загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст, але у відповідях робить помилки. Практичні завдання виконує повністю, але з помилками. Грає партитури з незначними помилками. Конспектування не повне.
2	Виконує завдання аудиторної та самостійної роботи фрагментарно зі значною кількістю помилок. Поверхово та фрагментарно ознайомлений з теоретичним матеріалом. Грає партитури зі значними помилками. Практичні завдання з великою кількістю помилок. Конспектування фрагментарне.
1	Частково володіє навчальним матеріалом. Не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних опитувань, допускаючи значну кількість суттєвих помилок. Грає партитури фрагментарна та з помилками. Практичні завдання виконано фрагментарно з великою кількістю помилок. Конспектування фрагментарне.

Політика оцінювання: Максимальна кількість балів з дисципліни «Вокальне аранжування та читання партитур» за семестр – 100 балів. Поточний контроль проводиться через опрацювання нової Теми (кожні 3, 4 уроки) впродовж семестру й оцінюється від 1 до 5 балів. За окрему тему здобувач може бути оцінений 1-2 рази. Максимальний бал поточного контролю становить 80 балів.

За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується.

Підсумковий модульний (семестровий) контроль знань здобувачів вищої освіти

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Семестровий контроль знань здобувачів (диференційований залік) проводиться у формі усного опитування та виконання практичного завдання.

Модульний контроль оцінюється від 1-20 балів.

Критерії семестрового оцінювання знань здобувачів освіти

Залік Бали	Критерії оцінювання
18 – 20	Володіє навчальним матеріалом в повному обсязі. Знає основні прийоми та способи аранжування та вміло і творчо використовує при виконання практичного завдання. Надає вичерпну відповідь на запитання, демонструє глибокі і ґрунтовні знання. Здобувач повністю відповів на контрольні питання. У відповідях має 2-3 несуттєві неточності. Грає партитуру без помилок.
15 – 17	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом. Знає основні прийоми та способи аранжування, використовує їх при виконання практичного завдання. Надає правильну відповідь та розкриває зміст теоретичних питань, але допускає окремі неточності. У відповідях припускає 4-5 несуттєвих неточностей та помилки. Грає партитуру з незначними помарками.
12 – 14	Загалом володіє навчальним матеріалом. Знає основні прийоми та способи аранжування, використовує їх при виконання практичного завдання, але припускає суттєві неточності та помилки. Здобувач відповів на більшість контрольних питань. У відповідях припускає неточності та помилки. Гра партитури з помилками.
7 – 11	Не володіє повним обсягом начального матеріалу, тому фрагментарно і з помилками виконує практичне завдання. Відповіді на теоретичні питання поверхові та фрагментарні, зі значними неточностями та помилками. Здобувач відповів на половину контрольних питань. У відповідях припускає помилки. Гра партитури фрагментарна, з помилками.
4 – 6	Поверхово і фрагментарно засвоєний обсяг навчального матеріалу. Відповіді загалом переважно хибні. Практичне завдання зроблено частково і невірно. Здобувач освіти відповів на меншість контрольних питань. У відповідях багато помилок. Намагається зіграти партитуру.
1 – 3	Матеріал засвоєний на елементарно-понятійному рівні. Відповіді переважно з грубими помилками. Всі практичні завдання зроблені частково і з помилками. Намагається зіграти партитуру, але грає дуже повільно, з великою кількістю помилок.

Політика оцінювання:

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий контроль з подальшим переведенням в національну та 100 бальну шкалу.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни

Підсумковий контроль враховує всі види робіт здобувача освіти протягом Модуля (накопичувальна система балів). Результати роботи за темами, семестровий (модульний) контроль – диференційований залік. Сума балів переводиться також в національну систему і є оцінкою за Модуль.

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS
90-100	5 Відмінно	A
82-89	4 Добре	B
74-81		C
64-73	3 Задовільно	D
60-63		E
35-59	2 Незадовільно	FX Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
1-34		F Необхідне повторне вивчення дисципліни

Політика перескладання.

Перескладання модуля здійснюється за бажанням здобувача освіти один раз з дозволу навчальної частини за наявності поважних причин, відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу».

Політика академічної доброчесності.

Здобувачі вищої освіти при виконанні всіх видів робіт за модулем зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності. Списування під час поточних занять, контрольних робіт та заліку заборонені.

Політика відвідування.

Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За особливу творчу активність нараховуються додаткові бали. За прогул або непідготовлені домашні завдання кількість балів знижується.

Рекомендована література

Основна література

1. Грицюк О. Ю., Сліпченко О. С. Аранжування та читання хорових партитур: практикум. Київ: Вид-во «Ліра-К», 2018. 40с.
2. Івакін М. Хорове аранжування. Київ: Музична Україна, 2001. 214 с.
3. Толмачов Р. Хорове аранжування та вільна обробка: навчальний посібник. Вінниця: Нова книга, 2011. 168 с.
4. Шпачинський О. Мистецтво хорового аранжування для народного хору. Теорія, методика, практика. Навчальний посібник. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2005. 328 с.

Допоміжна література.

1. Бурбан М. І. Хорове виконавство України: довідник. Дрогобич: Вимір, 2004. 260 с.
2. Григорова К. Навчально-методичні рекомендації з курсу «Хорове аранжування». Херсон: Видавництво ХДУ, 2004. 32 с.
3. Карпенко Є. В., Карпенко Н. В. Хорове аранжування: навчально-методичний посібник для студентів музичних факультетів вищих навчальних закладів. Суми: Мрія - 1, 2007. 220 с.
4. Плішка А. В. Різдв'яні колядки: навчальний посібник. Чернівці: Чернівецький нац. ун –т, 2010. 52 с.
5. Шегда Л. В. Українські пісенно-хорова музика для дітей (на матеріалі творчості Л. Дичко і Б. Фільц): монографія. Івано-Франківськ: Прикарпатський нац. ун – т ім. В. Стефаника, 2012. 205 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. <http://ukrnotes.in.ua/poshuk.php>
2. <https://gloriamusic.org.ua/noty-skachat>
3. https://zaspivaj.com/rizni_pisni.html
4. <https://sydirvorobkevych.wixsite.com/choumimsv/бібліотека>
5. <http://www.komlikova.com/noty.html>
6. <https://music.dzherela.com.ua/skachat-noty/>
7. <https://oplatforma.com.ua/article/1981-psenna-kolektsya-dlya-muzichnogo-kervnika>
8. www.facebook.com › Facebook Groups (група «Ноти українських композиторів»)